

ורבינוע — דבעינן שיהיה המזבח מרובע. (58)

כל אלו מעכבין בכשרותו של המזבח, אבל מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו של מזבח אין מעכבין.

מנא הני מילי שכל אלו מעכבין במזבח? אמר רב הונא: בכל אלו (59) אמר קרא "המזבח" (60) — וילפינן דכל מקום שנאמר "המזבח" היינו לעכב.

ומקשינן: אלא מעתה דאמרינן דכל היכא דכתיב "המזבח" דרשינן דהוא מעכב, אם כן

כיוור לרבי דסבירא ליה שהיו עושים ציורים של פרחים וציצים וקלעים סביב למזבח, וכן טובב לרבי יוסי ברבי יהודה שהוא חריץ עמוק שהיה לדבריו במזבח של משה, [ובמזבח של שלמה היה הסובב מקום הילוך רגלי הכהנים] הכי נמי דמעכב? שהרי כתיב בהן "המזבח" דכתיב "ונתתה אותה [את הרשת] תחת כרכוב המזבח מלמטה". ותניא: איזהו כרכוב האמור בכתוב? רבי אומר זה כיוור, רבי יוסי ברבי יהודה אומר זה הסובב (61).

ומשנינן: אין, כיוור לרבי וסובב לרבי יוסי

נאמר רק בבית המקדש, ומ"המזבח" למדנו עיכוב בדברים אלו גם במזבח של משה ושילה ונוב וגבעון, והאבי עוזי [בית הבחירה א י] רצה להוכיח מכאן שדין "הכל בכתב" אינו אלא לכתחילה, אולם בתוס' [ד"ה מדת] מבואר בהדיא שהוא לעיכובא.

60. רש"י מפרש לענין הכבש שנאמר "אל פני המזבח", והוא הכבש, ובחידושי ר"ז הלוי [בית הבחירה א יז] מבאר בתחילת דבריו שמה שכתוב "ולא תעלה במעלות על מזבחי" [סוף יתרו], לא נאמר בזה כלל הדין שצריך לעשות כבש למזבח, אלא איסור לעלות עליו במעלות, ואפילו יעשה כבש ויעלה במעלות מצד אחר, גם כן יעבור לכאורה בלאו זה, אלא כל המקור לכבש הוא בפסוק זה ד"פני המזבח", ועיי"ש עוד מזה.

61. שיטת רש"י שלא היה הסובב במזבח של משה להילוך רגלי הכהנים כלל, אלא שהיה עשוי חריץ לנוי במזבח לאחר שעלה ו' אמות מן הארץ, והיה עובי משהו, ורש"י בפרשת תרומה כתב שהיה רחבו אמה, ומפרש העולת שלמה שכונתו שהיה נכנס בעומק לקיר המזבח ברוחב

הבית לעולם, שלכולי עלמא היה אפשר בעצם לקדש לעולם, ורק נחלקו מעשה שהיה איך היה, וכמו שמפורש בדברי הראב"ד [בית הבחירה ו יד].

58. התוס' לעיל [נד א] כתבו שהעיכוב נאמר רק במקום המערכה, וכבר הובא לעיל מהמשך חכמה שכונתם על ג' אמות עליונות שמשפת סובב ולמעלה, [ולכאורה מדברי התוס' כאן [ד"ה אף, בתירוצם הג'] משמע שאינם סוברים כמו שכתבו לעיל, שהרי תירצו שמשום כך אמרינן בחולין [פג ב] שאי אפשר לקיים כיוסוי הדם בעוף קדשים, משום שאם יכסנו על קיר המזבח נמצא הריבוע מתקלקל, והרי חטאת העוף נעשית מחוט הסיקרא ולמטה, ואפילו עולת העוף הרי יכול לעשותו עד אמה אחת מתחת לסובב כמבואר לקמן, ושם אין קפידא של ריבוע לדבריהם לעיל, שו"ר שכבר העיר בזה המקדש דוד [א ד]].

59. בנתיבות הקדש הקשה הרי כבר למדנו לעיל שנאמר "הכל בכתב" גם לענין המזבח, ואם כן מדוע צריך לימוד נוסף לומר שדברים אלו מעכבים, וחירץ בשם הגרי"ז שדין "הכל בכתב"